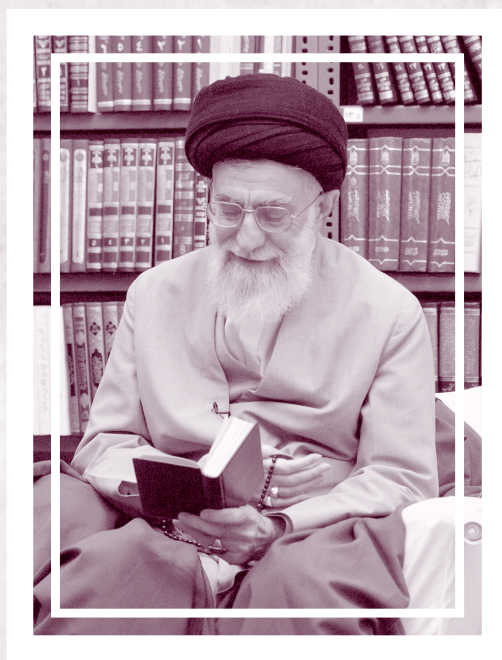

پیروامون وقف و احکام آن نظرات
متعدد و متقنی از سوی عالمان و
اندیشمندان اسلامی بیان گردیده است

و فقهای شیعی نیز
فتاوایی جامع درباره
وقف و مسائل آن
صادر نموده‌اند.

لذا چند استفتاء از
مقام معظم رهبری
(ادام‌الله‌ظله) ب‌ادست خط
ایشان را زینت بخش
مجله نموده‌ایم.

استفتاءات وقف

استفتائات

حقیر به عنوان ناظر استصوابی موقوفه بموجب احکام صادره منصوب شده ام . نزدیک به یک سال است که متولی آن به رحمت ایزدی پیوسته و هم اکنون فاقد متولی می باشد.
 حال از آن مقام معظم ولایت استفتاء می شود بنا به مراتب فوق شرعاً اینجانب می بایستی کماکان به وظیفه قانونی و شرعی که همان نظارت استصوابی می باشد عمل نمایم یا خیر؟
 خواهشمند است حکم شرعی نبوی صلی الله علیه و آله را مرقوم فرمائید تا خدای نکرده قصوری برای این حقیر نباشد.

بِسْمِ اللَّهِ
 بافت متولی شرعی موقوفه، استیفاء به حکم عالم
 ضمیم به متولی موقوفه جهت اداره امور موقوفه
 دیگر حق دخالت در امور موقوفه ندارد، بلکه اداره
 امور موقوفه با متولی جدید است و چنانچه متولی
 جدید هم نیاز به ضمیم امین داشته باشد، محتاج
 به صدور حکم مجدد از صاحب دار این باره است. متولی
 و چنانچه بافت متولی سابق، موقوفه بلا
 تولیت آن با عالم شرع است.

۷۲۶۶

بسمه تعالی

با فوت متولی شرعی موقوفه، امینی که به حکم حاکم ضمیم به متولی موقوفه جهت اداره امور موقوفه شده دیگر حق دخالت در امور موقوفه ندارد، بلکه ادار امور موقوفه با متولی جدید است، و چنانچه متولی جدید هم نیاز به ضمیم امین داشته باشد، محتاج به صدور حکم

مجدد از حاکم در این باره است ، و چنانچه با فوت متولی سابق ، موقوفه بلامتولی باشد تولیت آن با حاکم شرع است

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

۱. برابر ماده واحد مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی در مطابعت از نظرات شرعی امام راحل و علمای اعلام مقرر گردیده است « کلیه موقوفاتی که بدون مجوز شرعی به فروش رسیده یا به ملکیت درآمده باشد به وقفیت بر می گردد و اسناد مالکیت صادر شده باطل و از درجه اعتبار ساقط است ».
 ۲. مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۷۱/۲/۲۰ مبادرت به اصلاح قانون فوق الذکر نموده است و مفاد قانون فوق الذکر را انحصاراً به موقوفات عام نموده است .
 ۳. حسب نظر شریف امام راحل فرقی بین موقوفات عام و خاص وجود ندارد .
 ۴. طی استفتائاتی که از محضر آیات عظام آقایان گلپایگانی و اراکی در خصوص مورد بعمل آمده است فرقی بین وقف عام و وقف خاص قائل نگردیده اند .
 ۵. فقهای محترم شورای نگهبان با توجه به اینکه مصوبه ۷۱/۲/۲۰ ابطال اسناد مالکیت را مقید به موقوفات عام دانسته اند ماده واحده را مغایر با موازین شرع تشخیص فرموده اند .
 ۶. مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۷۱/۱۱/۲۵ با بقاء به نظر سابق (عدم ذکر موقوفات خاص) مصوبه ۷۱/۲/۲۰ را مجدداً تصویب نموده است .
- با عنایت به موارد معروضه بالا مستدعی است به منظور تعیین تکلیف شرعی جواهر نظر عالی را در مورد تطابق یا عدم تطابق مصوبه اخیر با موازین شرع انور محمدی عَلَيْهِ السَّلَام امر به ابلاغ فرمائید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
در حکم شرعی بطلان بیع وقف مگر در موارد خصوصی
استثناء در سبب زنی بن اوقاف نهائیه و بن وقف
خاص نیست ، و اظهار نظر در مورد مصوبه مجلس شورای
با شورای نگهبان است
۷۲۶۳

بسمه تعالی

در حکم شرعی بطلان بیع وقف مگر در موارد خصوصی که استثناء شده است فرقی بین اوقاف عامه و وقف خاص نیست، و اظهار نظر در مورد مصوبه مجلس شورای اسلامی با شورای نگهبان است

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: روستایی ششدانگ با جمیع توابع و لواحق وقف بر عزاداری خامس آل عبا (ع) گردیده و در سند مالکیت صادره حد شمالی آن را آبشور کوه قرار داده، اخیراً متولی در جهت وقف پائین آبشور (حد شمالی وقف) را جهت بهره برداری از سنگ آن مشغول است که اداره معادن و فلزات آنرا جزء انفال اعلام و مانع بهره برداری گردیده، با توجه به اینکه ریشه کوه در حد وقف واقع گردیده، مستدعی است بیان فرمائید آیا جزء انفال است یا موقوفه؟

بسمه تعالی
 آن قسمت از اراضی و کوه‌های واقعه در اطراف
 موقوفه که در زمان انشاء وقف آباد و ملک شرعی
 واقف نبوده حکم وقف ندارد
 ۷۷۷۲

بسمه تعالی

آن قسمت از اراضی و کوه‌های واقعه در اطراف موقوفه که در زمان انشاء وقف، آباد و ملک شرعی واقف نبوده حکم وقف ندارد

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: گاهی اراضی و یا املاک موقوفه در طرح مسیر عمومی (جاده یا خیابان) قرار می‌گیرد، تصرف در ملک وقف دارای چه حکمی است؟ و آیا دستگاه‌های دولتی جهت استیفای حق موقوفه شرعاً موظف به پرداخت مال الاجاره و یا اعطای زمین معوض می‌باشند؟

بسمه تعالی
 موارد تصرف در املاک موقوفه مختلف است
 در بعضی موارد موجب ضمان معوض یا امره المثل
 ۷۸۷۸

بسمه تعالی

موارد تصرف در املاک موقوفه مختلف است در بعضی موارد موجب ضمان معوض یا اجرة المثل است

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: ۲۲ سال قبل شخصی دارای علم و فضل بوده و نزد مردم نیز احترامی داشته و فوت نموده طبق اجازه واقفین او را در زمین موقوفه دفن نموده اند، حال بعد از گذشت ۲۲ سال کسانی آمدند و اعتراض کرده اند که دفن در زمین موقوفه جایز نبوده لطفاً جواز دفن مزبور را مشخص فرمائید. آیا در صورت عدم جواز میتوان در عوض زمین موقوفه پول پرداخت نمود؟

بسمه تعالی

در صورتی که دفن میت در زمین موقوفه منافات با جهت وقف موقوفه نداشته اشکال ندارد، ولی اگر دفن میت در زمین موقوفه منافات با جهت وقف داشته باشد جایز نیست و چنانچه احیاناً میتی را در چنین زمین موقوفه‌ای دفن کرده باشند، احوط آنست که جنازه را

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

در صورتیکه دفن میت در زمین موقوفه منافات
 با جهت وقف موقوفه نداشته اشکال ندارد
 ولی اگر دفن میت در زمین موقوفه منافات با
 جهت وقف داشته باشد جایز نیست
 و چنانچه احیاناً میتی را در چنین زمین موقوفه‌ای
 دفن کرده باشند، احوط آنست که جنازه را
 در صورتیکه تا بحال خاک نشده باشد از آنجا
 بشیر و در جای دیگر دفن کنند مگر آنکه نبش قبر
 حرجی و یا موجب اهانت و هتک مؤمن باشد
 و در هر صورت با پرداخت پول یا زمین مشکل
 قضیه حل میگردد

۱۳۰۷۰

در صورتیکه تا بحال خاک نشده باشد از آنجا نبش و در جای دیگر دفن کنند مگر آنکه نبش قبر حرجی و یا موجب اهانت و هتک مؤمن باشد و در هر صورت با پرداخت پول یا زمین مشکل قضیه حل نمی گردد

علی بن الجواد الحسینی النخامنه ای

استفتاء: منزلی است وقفی که وقف آن متعلق به مسجد می باشد و شرط وقف منزل اینکه هر آقای روحانی که امام جماعت مسجد می باشد در آنجا سکونت نماید چند سال پیش مسجد مورد استفاده بود و امام جماعت آن در منزل مذکور سکونت داشت اما مدتی است مسجد مذکور خراب شده و در دست ساختمان جدید است که نیاز شدیدی به مخارج دارد از طرفی امام جماعت مسجد الان در آنجا نیست اما منزل مذکور را در تصرف دارد و یک شخص غیر روحانی از منسوبین خود را در آنجا ساکن کرده است. حال که مسجد در حال نوسازی است اگر منزل مذکور از طرف هیئت امناء مسجد اجاره داده شود و برای مسجد خرج گردد مسجد از چند جهت از غربت پول خارج می شود .
استدعا می شود نظر حضرتعالی را پیرامون مسئله بیان فرمائید .

۱. آیا جائز است تصرف شخص مذکور و ساکن بودن یک شخص غیر روحانی در منزل مذکور؟
۲. وظیفه هیئت امناء چیست آیا لازم است منزل را برای مسجد اجاره دهند یا خیر؟

بسمه تعالی ۱ سؤال اول صور مختلفی دارد، اگر وقف، اختیار منزل به امام جماعت سپرده شده تصرفات وی صحیح است
۲ در صورتیکه منزل وقف برای سکونت امام مسجد شده و یا در هیئت وقف، اختصار تصرفات آن بر او سپرده شده باشد
اجاره آن برخلاف وقف، جایز نیست
بیرایه نیکوین

۸۵۶۵

بسمه تعالی

۱. سؤال اول صور مختلفی دارد ، اگر در وقف اختیار منزل به امام جماعت سپرده شده باشد تصرفات وی صحیح است.
۲. در صورتیکه منزل وقف برای سکونت امام مسجد شده و یا در صیغه وقف، اختیار تصرفات آن به او سپرده شده باشد اجاره آن به وسیله دیگران برخلاف وقف است و جائز نیست.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای